

แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมเพื่อบริหารโรงเรียนคุณภาพ
ของชุมชน โรงเรียนบ้านตลิ่งชันและโรงเรียนเครือข่าย
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1*

GUIDELINES FOR DEVELOPING PARTICIPATION IN MANAGING QUALITY SCHOOLS
IN THE COMMUNITY BAN TALING CHAN SCHOOL AND NETWORK SCHOOLS
UNDER THE JURISDICTION OF SUKHOTHAI PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 1

อานัตถกร ต้อนไ*, ธนกรฤต ลิทธิราช และ สุภาพรณ กิตติรัชชานนท์

Anadthagon Tonlai*, Thanakrit Sittthirat and Suphaphon Kittiratchadanon

คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ตาก ประเทศไทย

Faculty of Education, Northern College, Tak, Thailand

*Corresponding author E-mail: anadthagon10@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน โรงเรียนบ้านตลิ่งชัน และโรงเรียนเครือข่าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 2) เพื่อหาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมเพื่อบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน โรงเรียนบ้านตลิ่งชันและโรงเรียนเครือข่าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 การวิจัยแบบผสมระหว่างการวิจัยเชิงสำรวจกับการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนบ้านตลิ่งชันและโรงเรียนเครือข่าย ปีการศึกษา 2566 จำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการมีส่วนร่วมเพื่อบริหารโรงเรียน พบว่า โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.24$, $\sigma = 0.36$) 2) ปัญหาการบริหารโรงเรียน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ มีปัญหามากที่สุด 3) แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมเพื่อบริหารโรงเรียน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คือ ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการสนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการบริหาร ด้านการมีส่วนร่วมการปฏิบัติ คือ โรงเรียนควรชี้แจงรายละเอียด หลักสูตรแกนกลาง สรุปความต้องการของท้องถิ่นว่าต้องการบรรจุในหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ คือ โรงเรียนควรต้องเชิญผู้ปกครองมาพูดคุยถึงความต้องการที่อยากให้เกิดขึ้นกับตัวนักเรียน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีส่วนร่วมในกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการ ความก้าวหน้าที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

คำสำคัญ: แนวทางพัฒนา, การมีส่วนร่วม, โรงเรียนคุณภาพของชุมชน

* Received May 29, 2024; Revised May 12, 2024; Accepted May 18, 2024

Abstract

The objectives of this research article are 1) To study the conditions and problems of managing quality schools in the community; Ban Taling Chan School and network schools Under the Sukhothai Primary Educational Service Area Office 1 2) To find ways to develop participation in managing quality schools in the community. Ban Taling Chan School and network schools Under the Sukhothai Primary Educational Service Area Office, Area 1, the research is a combination of survey research and qualitative research. Target groups include administrators, teachers, and basic education committees. of Ban Taling Chan School and network schools, academic year 2023, numbering 100 people. The research tools were a 5-level rating scale questionnaire and an interview form. Statistics used in data analysis include percentage, mean, standard deviation. Information from interviews By analyzing the content The results of the research found that: 1) Conditions of participation in school administration were found to be overall and in each aspect was at a high level ($\mu = 4.24$, $\sigma = 0.36$). 2) School administration problems, it was found that participation in benefits had the most problems. 3) Guidelines for developing participation in school administration. It was found that the aspect of participation in decision making is that school administrators should support teachers to participate in administrative decisions. In terms of participation in practice, schools should clarify the details of the core curriculum. Summary of local needs that want to be included in the curriculum In terms of participation in the benefits, schools should invite parents to discuss the needs that they want to happen to their students. Participation in the evaluation is that those involved should participate in the process of collecting data that shows development. Efficient and effective progress.

Keywords: Development Guidelines, The Participation, Community Quality School

บทนำ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการศึกษาที่จัดไม่น้อยกว่าสิบสองปีก่อนระดับอุดมศึกษาและเป็นรากฐาน การศึกษาของคนไทย โดยมีสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานหลักที่มีภารกิจเกี่ยวกับการ จัดและการส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศ ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่สำคัญประการหนึ่งในการพิจารณาเสนอแนะนโยบาย แผนพัฒนา มาตรฐาน และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม แห่งชาติการสนับสนุนทรัพยากร การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและพระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 กำหนดให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่ สำคัญประการหนึ่งในการพิจารณาเสนอแนะนโยบาย แผนพัฒนา มาตรฐานและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพ การศึกษาขั้นพื้นฐานสอดคล้องกับทิศทางของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี แผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้อง กำหนดทิศทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อระบบ การศึกษา ระบบเศรษฐกิจและสังคม เพื่อประเทศไทยจะได้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน และเพื่อให้หน่วยงานใน สังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกระดับนำแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566-2570)

ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้เป็นกรอบและแนวทางในการดำเนินงานต่อไป (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2563) การจัดการศึกษาของประเทศไทยในระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษาในปัจจุบัน พบว่า จำนวนประชากรในวัยเด็กมีแนวโน้มจะลดลงอย่างต่อเนื่องส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของจำนวนโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนน้อยกว่า 120 คน กระจายตามหมู่บ้านจำนวนมาก โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ประสบปัญหาคล้ายคลึงกัน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการ เกิดจากจำนวนนักเรียนลดลง ทำให้มีอัตราส่วนครูต่อนักเรียนลดลง นักเรียนต่อห้องเรียนต่ำกว่ามาตรฐาน ค่าใช้จ่ายต่อหัวสูงกว่าโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่ 2) ด้านการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนขนาดเล็ก มีครูไม่ครบชั้น ครูส่วนใหญ่ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในสภาพที่ครูไม่ครบชั้นและนักเรียนมีจำนวนน้อยในแต่ละชั้น หลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน สื่อการเรียน การสอนและแหล่งการเรียนรู้มีจำนวนจำกัด ซึ่งส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ 3) ด้านความพร้อมทางปัจจัยของโรงเรียนและด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน ในการจัดสรรงบประมาณให้กับโรงเรียนที่ผ่านมาได้ใช้เกณฑ์จำนวนนักเรียนในการจัดสรรงบประมาณ จึงทำให้โรงเรียนขนาดเล็กได้รับจัดสรรงบประมาณและบุคลากรไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการศึกษาภายในโรงเรียน 4) ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาประสิทธิภาพของการศึกษาในรูปของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ยังมีบทบาทไม่มากนัก และมีโรงเรียนเพียงส่วนน้อยที่มีความร่วมมือทั้งภาครัฐและเอกชนในท้องถิ่นการสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.), 2562)

จากนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของรัฐบาล โดยการบริหารจัดการโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สามารถจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและเกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของโรงเรียน โดยการกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามนโยบาย “โรงเรียนคุณภาพของชุมชน” และ “โรงเรียน STAND ALONE” ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการคัดเลือกโรงเรียนที่มีความพร้อมและเหมาะสม ในองค์ประกอบทุกด้านเป็นโรงเรียนหลักของชุมชน มีการบริหารจัดการงบประมาณ บุคลากร สิ่งอำนวยความสะดวกให้พร้อม โดยยึดหลักการทำโรงเรียนขนาดเล็กให้เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ที่เกิดจากการรวมโรงเรียนเครือข่าย จำนวนไม่เกิน 10 โรงเรียน ให้เป็น 1 กลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล ทุกันดาร แต่สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างมีคุณภาพให้เป็น “โรงเรียน STAND ALONE” หรือในอัตราส่วนที่มากที่สุดที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสามารถดำเนินการได้ เพื่อให้เป็นโรงเรียนศูนย์กลางการเรียนรู้ให้ผู้ปกครอง ชุมชนเชื่อมั่น และเกิดการยอมรับ โดยจะจัดสรรทรัพยากรทั้งด้านงบประมาณ และบุคลากรพร้อมทั้งเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อให้เป็น “โรงเรียนมัธยมดีสี่มุมเมือง” ให้มีคุณภาพทัดเทียมกับโรงเรียนในจังหวัดต่อไป ในการ “ปลดล็อกปรับเปลี่ยน เปิดกว้าง” เพื่อลดความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา โดยยึดคุณภาพผู้เรียนและประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเป็นสำคัญ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3, 2564)

โรงเรียนบ้านตลิ่งชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ได้รับนโยบายดังกล่าวมาปฏิบัติ ซึ่งให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมตามบทบาท หน้าที่ ภาระงาน โดยการกำหนดพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้อง มีส่วนร่วมกับความต้องการของชุมชน และร่วมกำหนดการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาในการปฏิบัติหน้าที่ตามภาระงานใน 4 ด้าน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เพื่อให้ชุมชนรับรู้การดำเนินงานของสถานศึกษา และร่วมกันพัฒนาสถานศึกษาให้ตรงความต้องการของชุมชนอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานและต่อเนื่อง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1, 2565)

ความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมมีความสำคัญในการที่จะเข้าถึงปัญหาและหาทางแก้ไขได้ตรงตามความต้องการของชุมชน ปัญหาด้านความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาที่เชื่อมโยงมาจากจำนวนประชากรวัยเด็กลดลง สภาพสังคม และเศรษฐกิจที่มีความแตกต่างกันมาก ส่งผลต่อความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาโดยเฉพาะครอบครัวที่มีรายได้น้อย ขาดความพร้อม ในการดูแลเด็กทำให้สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของประเทศไทยมีแนวโน้มสูงขึ้น เช่น ปัญหาเด็กในช่วงอายุก่อนวัยเรียนที่ไม่ได้เข้าไปอยู่ในระบบการศึกษาปฐมวัยมีสัดส่วนสูงกว่าร้อยละ 10 (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี, 2559) ซึ่งโดยส่วนใหญ่เป็นเด็กจากครอบครัวที่มีรายได้น้อยส่งผลต่อการอ่านออกเขียนได้ ทักษะการเรียนรู้ และความเสี่ยงต่อการออกจากระบบการศึกษาก่อนการสำเร็จการศึกษาภาคบังคับ ไม่ได้รับการพัฒนาทักษะอาชีพจึงเป็นอุปสรรคในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นอย่างยิ่งต่อเนื่องไปจนถึงการขาดโอกาสทางการศึกษาและความเสมอภาคทางการศึกษา (Inequality education) ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะมีนโยบายการเรียนรู้ฟรี 15 ปี มาอย่างต่อเนื่องกลับพบว่าเด็กยังขาดโอกาสทางการศึกษาที่จะเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ ประกอบกับปัจจัยด้านที่ตั้งของโรงเรียนคุณภาพของอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน การจัดการด้านงบประมาณ การขาดแคลนบุคลากร เหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการเพิ่มของอัตราการขาดโอกาสทางการศึกษา ในภาพรวมผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมเพื่อบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน โรงเรียนบ้านตลิ่งชัน และโรงเรียนเครือข่าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล สำหรับนำไปใช้ในการวางแผนการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน โรงเรียนบ้านตลิ่งชัน และโรงเรียนเครือข่าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1
2. เพื่อหาแนวทางการมีส่วนร่วมเพื่อบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน โรงเรียนบ้านตลิ่งชันและโรงเรียนเครือข่าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการมีส่วนร่วมเพื่อบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน โรงเรียนบ้านตลิ่งชัน และโรงเรียนเครือข่าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) ระหว่างการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ที่เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มเป้าหมาย การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แบบสัมภาษณ์กับแหล่งข้อมูลที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนบ้านตลิ่งชันและโรงเรียนเครือข่าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ปีการศึกษา 2566 รวมทั้งสิ้น 100 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงสำรวจ โดยเครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน มีรายละเอียด ดังนี้ ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือก (Multiple Choice) ประกอบด้วย ตำแหน่ง เพศ และประสบการณ์ในการทำงาน ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชนโรงเรียนบ้านตลิ่งชันและโรงเรียนเครือข่าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ซึ่งมีลักษณะคำถามแบบมาตราวัดประเมินค่า

(Likert Scale) โดยมีเกณฑ์ 5 ระดับ ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชนโรงเรียนบ้านตลิ่งชันและโรงเรียนเครือข่าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 เป็นแบบกำหนดข้อคำตอบให้เลือก (Multiple response) ได้มากกว่า 1 คำตอบ ในแต่ละด้าน

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. การตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นให้อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาทั้ง 5 ท่าน โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งข้อคำถามที่ได้รับการยอมรับต้องมีค่า 0.5 ขึ้นไป ซึ่งในงานวิจัยนี้มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ที่ 0.67-1

2. การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทำการทดสอบก่อนเก็บข้อมูลจริง (Pre-Test) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากรกลุ่มตัวอย่าง 30 คน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้มีความเหมาะสม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) กำหนดค่าความเชื่อมั่นจะต้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.8 ซึ่งในงานวิจัยนี้มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่ 0.950

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการขอหนังสือจากสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลวิจัยถึงผู้อำนวยการโรงเรียนคุณภาพของชุมชนและโรงเรียนเครือข่าย จำนวน 4 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 นำส่งที่โรงเรียนด้วยตนเอง รวมทั้งแจกแบบสอบถามแก่ผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเท่ากับจำนวนบุคลากรทั้งหมด ขอความร่วมมือตอบแบบสอบถาม และการเก็บคืน เมื่อถึงกำหนดเดินทางไปดำเนินการด้วยตนเองอีกครั้งหนึ่ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคำนวณสถิติสำเร็จรูปโดยแบ่งออกเป็นวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ในการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) เป็นแบบเติมคำ (Completion form) และเป็นข้อคำถามปลายเปิด (Open-end) วิเคราะห์หาค่าร้อยละสูงสุด แต่ละด้าน ๆ ละ 3 ข้อ มาสรุปอุปนัยด้วยตารางวิเคราะห์ความสอดคล้อง เรียงลำดับตามค่าความถี่ความสอดคล้อง (Consistency Frequency) แล้วจัดลำดับปัญหาจากมีค่าร้อยละสูงสุดไปหาต่ำสุดเป็นรายด้าน อภิปรายผลด้วยความเรียง

ผลการวิจัย

แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมเพื่อบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน โรงเรียนบ้านตลิ่งชันและโรงเรียนเครือข่าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

1. สภาพการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชนโรงเรียนบ้านตลิ่งชันและโรงเรียนเครือข่าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 แสดงผลตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสภาพการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชนโรงเรียนบ้านดิ่งชันและโรงเรียนเครือข่าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

ด้าน	รายการ	ระดับปฏิบัติ		แปลผล	ลำดับ
		(μ)	(σ)		
1.	ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.26	0.34	มาก	1
2.	ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	4.25	0.40	มาก	2
3.	ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	4.22	0.42	มาก	4
4.	ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.23	0.41	มาก	3
เฉลี่ยรวม		4.24	0.36	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชนโรงเรียนบ้านดิ่งชันและโรงเรียนเครือข่าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.24$, $\sigma = 0.36$) เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงที่สุดไปหาต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\mu = 4.26$, $\sigma = 0.34$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ($\mu = 4.25$, $\sigma = 0.40$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\mu = 4.23$, $\sigma = 0.41$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ($\mu = 4.22$, $\sigma = 0.42$) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2. ปัญหาการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชนโรงเรียนบ้านดิ่งชันและโรงเรียนเครือข่าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 แสดงผลตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงความถี่และค่าร้อยละปัญหาการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชนโรงเรียนบ้านดิ่งชันและโรงเรียนเครือข่าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

ลำดับ	รายการ	ระดับของปัญหา	
		ความถี่	ร้อยละ
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ			
1.	การมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนคุณภาพชุมชน	10	10.00
2.	การมีส่วนร่วมในการเข้าประชุมแสดงความคิดเห็นและเสนอแผนพัฒนาการศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนคุณภาพชุมชน	9	9.00
3.	การมีส่วนร่วมในการให้ความเห็นชอบในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาของโรงเรียนคุณภาพชุมชน	7	7.00
4.	การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ กับโรงเรียนเพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการวางแผนการจัดการศึกษาของโรงเรียนคุณภาพชุมชน	2	2.00
ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ			
5.	การมีส่วนร่วมในงานหรือกิจกรรมในโครงการพัฒนาผู้เรียน	16	16.00
6.	การมีส่วนร่วมในงานหรือกิจกรรมในโครงการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น	10	10.00
7.	การมีส่วนร่วมในการพิจารณาความเหมาะสมของงบประมาณของแต่ละกิจกรรม	7	7.00
8.	การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน	2	2.00

ตารางที่ 2 แสดงความถี่และค่าร้อยละปัญหาการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชนโรงเรียนบ้านตลิ่งชันและโรงเรียนเครือข่าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 (ต่อ)

ลำดับ	รายการ	ระดับของปัญหา	
		ความถี่	ร้อยละ
ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์			
9.	จากการบริหารจัดการโรงเรียนคุณภาพชุมชนที่ผ่านมา ท่านมีปัญหาไม่ได้รับความสะดวกในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ในการบริหารจัดการศึกษาภายในโรงเรียนคุณภาพชุมชน	20	20.00
10.	จากการบริหารงานด้านพัฒนาผู้เรียนที่ผ่านมา ทำให้ท่านได้มีปัญหามีส่วนร่วมในการสนับสนุนและเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน	10	10.00
11.	ไม่ได้มีส่วนร่วมในการเสนอแนะการดำเนินงานพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพเท่าเทียมกับโรงเรียนอื่น	7	7.00
12.	การบริหารงานด้านพัฒนาผู้บริหารครูและบุคลากรที่ผ่านมาทำให้ท่านมีปัญหาไม่ได้มีส่วนร่วมในการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้กับทุกฝ่าย จากการบริหารงานด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ผ่านมาทำให้ท่านมีปัญหาไม่ได้ประสบการณ์และไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4	4.00
ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล			
13.	ไม่มีส่วนร่วมในการเสนอแนะขั้นตอนหรือวิธีการเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียนคุณภาพชุมชนให้มีประสิทธิภาพและดียิ่งขึ้น	14	14.00
14.	ไม่มีส่วนร่วมในการใช้สื่อต่าง ๆ เช่น วารสารอินเทอร์เน็ต ฯลฯ เพื่อประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียนคุณภาพชุมชน	12	12.00
15.	ไม่มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลเกี่ยวกับแผนพัฒนาการศึกษาเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ	8	8.00
16.	ไม่มีส่วนติดตามผลการดำเนินงานของโครงการที่เกี่ยวกับการพัฒนาต่าง ๆ ในโรงเรียนคุณภาพชุมชน	3	3.00

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ปัญหาที่พบ คือ การมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนคุณภาพชุมชนมากที่สุด รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการเข้าประชุม แสดงความคิดเห็นและเสนอแผนพัฒนาการศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนคุณภาพชุมชน และการมีส่วนร่วมในการให้ความเห็นชอบในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาของโรงเรียนคุณภาพชุมชน ส่วนการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ กับโรงเรียนเพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการวางแผนการจัดการศึกษาของโรงเรียนคุณภาพชุมชน มีปัญหาน้อยที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมกับครูผู้สอนในการปรึกษาหารือเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนคุณภาพชุมชน

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ปัญหาที่พบ คือ การมีส่วนร่วมในงานหรือกิจกรรมในโครงการพัฒนาผู้เรียนมากที่สุด รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในงานหรือกิจกรรมในโครงการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมในการพิจารณาความเหมาะสมของงบประมาณของแต่ละกิจกรรม ส่วนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีปัญหาน้อยที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมกับครูผู้สอนในงานหรือกิจกรรมในโครงการพัฒนาผู้เรียน

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ปัญหาที่พบ คือ จากการบริหารจัดการโรงเรียนคุณภาพชุมชนที่ผ่านมาท่านมีปัญหาไม่ได้รับความสะดวกในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ในการบริหารจัดการศึกษาภายในโรงเรียนคุณภาพชุมชนมากที่สุด รองลงมา คือ จากการบริหารงานด้านพัฒนาผู้เรียนที่ผ่านมาทำให้ท่านได้มีปัญหามีส่วนร่วมในการสนับสนุนและเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน และไม่ได้มีส่วนร่วมในการเสนอแนะการดำเนินงานพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพเท่าเทียมกับโรงเรียนอื่น ส่วนการบริหารงานด้านพัฒนาผู้บริหารครูและ

บุคลากรที่ผ่านมาทำให้ท่านมีปัญหาไม่ได้มีส่วนร่วมในการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้กับทุกฝ่าย จากการบริหารงานด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ผ่านมาทำให้ท่านมีปัญหาไม่ได้ประสบการณ์และไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ มีปัญหาน้อยที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาควรบริหารจัดการโรงเรียนคุณภาพชุมชน เพื่อครูผู้สอนจะได้รับความสะดวกในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ในการบริหารจัดการศึกษาภายในโรงเรียนคุณภาพชุมชน

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ปัญหาที่พบ คือ ไม่มีส่วนร่วมในการเสนอแนะขั้นตอนหรือวิธีการเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียนคุณภาพชุมชนให้มีประสิทธิภาพและดียิ่งขึ้น มากที่สุด รองลงมา คือ ไม่มีส่วนร่วมในการใช้สื่อต่าง ๆ เช่น วารสารอินเทอร์เน็ต ฯลฯ เพื่อประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียนคุณภาพชุมชน ส่วนการไม่มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียนคุณภาพชุมชน มีปัญหาน้อยที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการเสนอแนะขั้นตอนหรือวิธีการเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียนคุณภาพชุมชนกับครูผู้สอนเพื่อให้มีประสิทธิภาพและดียิ่งขึ้น

3. แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมเพื่อบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน โรงเรียนบ้านดงลิ้นจี่และโรงเรียนเครือข่าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 สามารถวิเคราะห์หาแนวทาง 4 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการมีส่วนร่วมการตัดสินใจ คือ ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการสนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการบริหารการศึกษา เพื่อกำหนดเป้าหมายวางแผนขั้นตอนการดำเนินงานของกิจกรรมพัฒนาองค์กร ระดมความคิดเห็นเสนอเรื่องต่าง ๆ ที่จำเป็นในการพัฒนาองค์กร

3.2 ด้านการมีส่วนร่วมการปฏิบัติ คือ โรงเรียนควรชี้แจงรายละเอียดหลักสูตรแกนกลาง หลักสูตรท้องถิ่นแล้วนำหลักสูตรของโรงเรียนมาอธิบายสร้างความเข้าใจ แล้วสรุปความต้องการของท้องถิ่นว่าต้องการบรรจุในหลักสูตรและเชื่อมโยงเข้ากับหลักสูตรของโรงเรียนมีภูมิปัญญาข้อใดที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง 2551

3.3 ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ คือ ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการสนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในนำผลประโยชน์จากกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ที่ได้รับผิตชอบนำมาพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากร เพื่อนำไปต่อยอดให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนของครู เพื่อให้ประโยชน์ที่ได้รับนั้นมีความยั่งยืนทั้งด้านคุณภาพนักเรียน คุณภาพครูและคุณภาพโรงเรียน

3.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีส่วนร่วมในกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล ร่องรอย หลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการ ความก้าวหน้าและความสำเร็จ รวมทั้งการให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงในการกำหนดนโยบายสามารถตรวจสอบ ติดตามและประเมินการบริหารจัดการของโรงเรียนได้อย่างถูกต้อง เพื่อนำไปสู่การเป็นโรงเรียนที่เป็นแบบอย่าง que ประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สรุปแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมทั้ง 4 ด้าน สถานศึกษาควรสนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ตอบสนองกับความต้องการของชุมชน สังคม ประเทศชาติและให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของโลก โดยนำมากำหนดเป็นจุดเน้นหรือนโยบายของสถานศึกษา เพื่อให้ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้ปฏิบัติร่วมกันจะส่งผลทำให้นักเรียนในกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืน และสถานศึกษาควรนำแนวทางแก้ปัญหาการดำเนินงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานำไปปฏิบัติเพื่อให้การดำเนินงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของครูในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องและพัฒนาการจัด การศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามที่สถานศึกษาต้องการ

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมเพื่อบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน โรงเรียนบ้านตลิ่งชัน และโรงเรียนเครือข่าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 มีผลการวิจัยที่สามารถอภิปรายตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. สภาพการมีส่วนร่วมเพื่อบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชนโรงเรียนบ้านตลิ่งชันและโรงเรียนเครือข่าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดพบว่า อันดับแรก คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการให้ความเห็นชอบในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาของโรงเรียนคุณภาพชุมชน มีส่วนร่วมในการพิจารณาความเหมาะสมของงบประมาณของแต่ละกิจกรรม และมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงในการกำหนดนโยบายที่ต้องนำไปใช้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ กอบภฤช การควรคิด เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (กอบภฤช การควรคิด, 2561) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ คมสัน แข็งแอ เรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 พบว่า สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (คมสัน แข็งแอ, 2562)

2. ปัญหาการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชนโรงเรียนบ้านตลิ่งชันและโรงเรียนเครือข่าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า การมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนคุณภาพชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ พบว่า การมีส่วนร่วมในงานหรือกิจกรรมในโครงการพัฒนาผู้เรียน ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ พบว่า จากการบริหารจัดการโรงเรียนคุณภาพชุมชนที่ผ่านมามีปัญหาไม่ได้รับความสะดวกในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ในการบริหารจัดการศึกษาภายในโรงเรียนคุณภาพชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า การไม่มีส่วนร่วมในการเสนอแนะขั้นตอนหรือวิธีการเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียนคุณภาพชุมชนให้มีประสิทธิภาพและดียิ่งขึ้น ซึ่งปัญหาที่พบนี้ผู้บริหารถือว่ามีความสำคัญในการสร้างการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมอย่างจริงจังและหาแนวทางแก้ไขไว้ในระยะยาวต่อไป สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พิมพ์พิชมณูช สุภายอง เรื่อง การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านกลาง ตำบลแม่สลองนอก อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย พบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นซึ่งแสดงให้เห็นว่าในการบริหารงานด้านการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครองมีน้อยถึงแม้ว่าโรงเรียนจะมีพันธกิจในการสนับสนุนให้บุคลากรและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา แต่ก็ยังไม่สามารถดำเนินงานได้ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ อย่างไรก็ตามยังมีโรงเรียนอีกหลายแห่งที่ประสบกับปัญหาการดำเนินการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมให้มากขึ้น ซึ่งนโยบายของผู้บริหารถือว่ามีความสำคัญในการสร้างการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง (พิมพ์พิชมณูช สุภายอง, 2563)

3. แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมเพื่อบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชน โรงเรียนบ้านตลิ่งชันและโรงเรียนเครือข่าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 มีผลการวิจัยที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

3.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการสนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการบริหารการศึกษา เพื่อกำหนดเป้าหมายวางแผนขั้นตอนการดำเนินงานของกิจกรรมพัฒนาองค์กร ระดมความคิดเห็นเสนอเรื่องต่าง ๆ ที่จำเป็นในการพัฒนาองค์กร สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พรรณี มนพัทธ์ปริพัตร เรื่อง ปัจจัยการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คือ ครูสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มความสามารถและครูได้รับความไว้วางใจจากเพื่อนร่วมงานและครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อให้สถานศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลง (พรรณี มนพัทธ์ปริพัตร, 2560)

3.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ โรงเรียนควรมีแจ้งรายละเอียดหลักสูตรแกนกลาง หลักสูตรท้องถิ่นแล้วนำหลักสูตรของโรงเรียนมาอธิบายสร้างความเข้าใจแล้วสรุปความต้องการของท้องถิ่นว่าต้องการบรรจุในหลักสูตรและเชื่อมโยงเข้ากับหลักสูตรของโรงเรียนมีภูมิปัญญาข้อใดที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง 2551 สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พิณญารัตน์ ทองเหลือง เรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ผู้บริหารและครูพัฒนาความรู้ความสามารถในการทำงานหรือเป็นผู้ชำนาญการเฉพาะด้าน ผู้บริหารและครูยึดหลักการคุณธรรม จริยธรรม ซื่อสัตย์ ความยุติธรรม ผู้บริหารประพฤติตนเป็นแม่แบบที่ดีและยอมรับข้อผิดพลาดของตนผู้บริหารและครูควรรักษาคำพูด รักษาสัญญา ให้เกียรติผู้อื่น ผู้บริหารและครูรับผิดชอบร่วมกัน ผู้บริหารและครูให้ความสำคัญในการนิเทศติดตาม/ทวงถามความคืบหน้าของอุปสรรคหรือความสำเร็จของงาน (พิณญารัตน์ ทองเหลือง, 2560)

3.3 ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการสนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในการนำผลประโยชน์จากกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ที่ได้รับผิดชอบนำมาพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรเพื่อนำไปต่อยอดให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนของครูเพื่อให้ประโยชน์ที่ได้รับนั้นมีความยั่งยืนทั้งด้านคุณภาพนักเรียน คุณภาพครูและคุณภาพโรงเรียน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ จิระภา มีห้วยหลิม เรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร พบว่า แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์โดยส่วนมากแสดงความคิดเห็นควรเปิดโอกาสให้มีการจัดประชุมชี้แจง ร่วมรับฟังแนวทางปฏิบัติในการดำเนินงานต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการวางแผนและช่วยกันดำเนินงานตามขอบข่ายงานที่ได้รับผิดชอบ มีส่วนร่วมในการเสนอผลงานและยึดมติที่ประชุมอย่างเป็นประชาธิปไตย (จิระภา มีห้วยหลิม, 2565)

3.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีส่วนร่วมในกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล ร่องรอย หลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการ ความก้าวหน้าและความสำเร็จ รวมทั้งการให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงในการกำหนดนโยบายสามารถตรวจสอบ ติดตามและประเมินการบริหารจัดการของโรงเรียนได้อย่างถูกต้อง เพื่อนำไปสู่การเป็นโรงเรียนที่เป็นแบบอย่างທີ່ประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อมรภัค ปิ่นกำลัง เรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม พบว่า แนวทางการส่งเสริมการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ด้วยการเปิดโอกาสผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและปรับปรุง พัฒนาการดำเนินงาน มีการวางแผนการดำเนินงานและประเมินผล โดยใช้วิธีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์และสร้างความตระหนักในการทำงานร่วมกัน เพื่อความร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและการบริหารการศึกษาของโรงเรียนตามแผนดำเนินงานของโรงเรียนต่อไป (อมรภัค ปิ่นกำลัง, 2562)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า 1) สภาพการมีส่วนร่วมเพื่อบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชนโรงเรียนบ้านตลิ่งชันและโรงเรียนเครือข่าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีสภาพการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก 2) สรุปปัญหาการมีส่วนร่วมเพื่อบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชนโรงเรียนบ้านตลิ่งชันและโรงเรียนเครือข่าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ มีปัญหามากที่สุด 3) สรุปแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมเพื่อบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชนของชุมชนโรงเรียนบ้านตลิ่งชันและโรงเรียนเครือข่าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คือ ผู้บริหารโรงเรียนควรให้การสนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการบริหารการศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมการปฏิบัติ คือ โรงเรียนควรชี้แจงรายละเอียดหลักสูตรแกนกลาง สรุปความต้องการของท้องถิ่นว่าต้องการบรรจุในหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ คือ โรงเรียนควรต้องเชิญผู้ปกครองมาพูดคุยถึงความต้องการของผู้ปกครองที่อยากให้เกิดขึ้นกับตัวนักเรียน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีส่วนร่วมในกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการ ความก้าวหน้าในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีข้อเสนอแนะจากการวิจัย คือ 1) ควรมีการส่งเสริม สนับสนุน จัดทำคู่มือเกี่ยวกับด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษาให้เป็นมาตรฐานและมีแนวทางในการพัฒนาการศึกษาแบบมีส่วนร่วมในทิศทางเดียวกัน จะส่งผลทำให้คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษากลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสูงขึ้น 2) สถานศึกษาควรสนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ตอบสนองกับความต้องการของชุมชน สังคม ประเทศชาติและให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของโลก 3) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรมีการจัดประชุมชี้แจงพร้อมผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้าร่วมเพื่อรับฟังแนวทางปฏิบัติก่อนการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมตามโครงการ แผนงานต่าง ๆ พร้อมทั้งรับฟังความคิดเห็นทุกฝ่ายให้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการพัฒนาโรงเรียนด้วยกัน

เอกสารอ้างอิง

- กอบกฤษ การควรคิด. (2561). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- คมสัน แฉ่งแอ. (2562). แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- จิระภา มีหวายหลิม. (2565). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 7(2), 435-452.
- พรณี มนพัทธ์ปริพัตร. (2560). ปัจจัยการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- พินญารัตน์ ทองเหลือง. (2560). แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จังหวัดกำแพงเพชร. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

- พิมพ์พิมพ์ชัย สุภายอง. (2563). การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านกลาง ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.). (2562). การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มวิทยาศาสตร์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3. (2564). การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนคุณภาพของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3. นครราชสีมา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1. (2565). นโยบายการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1. เรียกใช้เมื่อ 15 สิงหาคม 2565 จาก <https://www.sukhothai1.go.th/web/index.php>
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี. (2559). แผนบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดอุดรธานี ปีการศึกษา 2559-2563. อุดรธานี: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี.
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2563). แผนยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. 2563-2565). เรียกใช้เมื่อ 16 สิงหาคม 2565 จาก www.moe.go.th.
- อมรภาค ปันกำลัง. (2562). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.